

Protokoll fört vid enskild föredragning

Regeringskansliet
Stabsenheten RK1c

Beslutande
Jämställdhetsminister
Annika Hambrudd

Föredragande
Specialsakkunnig
Kristin Mattsson

Justerat
Omedelbart

Nr 18

Utlåtande om ER Europarådets konvention om
förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och
av våld i hemmet; Finlands andra övervakningsomgång

ÅLR 2023/5063

16 Rk1c

Beslut

Landskapsregeringen beslöt sända utlåtande till utrikesministeriet enligt bilaga 1.

Hänvisning

Begäran om utlåtande 21.6.2023

Kirjaamo.um@gov.fi

Satu.sistonen@gov.fi

Kontaktperson

Kristin Mattsson

Ärende

Utlåtande om ER Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet; Finlands andra övervakningsomgång

Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet (Istanbulkonventionen, FördrS 52 och 53/2015) trädde i kraft i Finland den 1 augusti 2015. Finlands första övervakningsomgång började i oktober 2017. Expertgruppen för bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet (GREVIO) antog sin första rapport om genomförandet av konventionen för Finlands del i maj 2019 (GREVIO/Inf(2019)9). Partskommittén gav i januari 2020 Finland en rekommendation (IC-CP/Inf(2020)3) och i juni 2023 slutsatser om genomförandet av rekommendationerna (IC-CP/Inf(2023)7).

Ålands lagting biföll 2015 att Finlands lag om ikraftsättande av Istanbulkonventionens bestämmelser trädde i kraft på Åland till de delar konventionen faller inom landskapets behörighet.

GREVIO har beslutat att inleda den andra övervakningsomgången i ordningen och den första tematiska övervakningsomgången och har för detta ändamål antagit ett frågeformulär med rubriken "Building trust by delivering support, protection and justice" ("Att bygga förtroende genom stöd, skydd och rättvisa"). För rapportbehandlingen ska Finlands regering skriftligen svara på frågeformuläret (bilaga). Rapporteringen omfattar perioden från GREVIO:s första rapport i maj 2019 till den tidpunkt då rapporten lämnas in.

Utrikesministeriet har begärt Ålands landskapsregerings utlåtande i övervakningsomgången. Ålands landskapsregering svarar på frågorna till den del de omfattas av landskapets sändlista.

Landskapsregeringens utlåtande:

Del I

1. Ålands landskapsregering antog år 2020 en strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor: Strategi för nolltolerans mot våld i nära relationer 2020–2030 (bilaga)
Strategin prioriterar fyra fokusområden:

1. Utökad och effektivt **allmänpreventivt arbete** mot våld
2. Bättre **upptäckt av våld och starkare skydd** och stöd till kvinnor och barn som utsatts för våld
3. **Effektivare brottsbekämpning** mot våld i nära relationer och mäns våld mot kvinnor
4. **Förbättrad kunskap och metodutveckling** inom området mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer, särskilt när det gäller våldsprevention med särskilt fokus på kopplingen mellan maskulinitet och våld.

År 2019 antog Ålands landskapsregering Agenda för jämställdhet 2019–2030 med sex delmål, varav ett mål är att "mäns våld mot kvinnor ska upphöra".

I utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland finns under mål 2 – Alla känner tillit och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället – delmålet: Alla tar ansvar för att avskaffa alla former av fysiskt, sexuellt och verbalt våld, särskilt i nära relationer.

Ålands landskapsregering betonar målsättningen att mäns våld mot kvinnor ska upphöra på olika politikområden och lyfter problemet i olika strategier, styrdokument och planer. I handlingsplanen för hbtqia-personers lika villkor på Åland 2019–2025 betonas vikten av medvetenhet om och arbete mot våld mot hbtqia-personer.

I Ålands nya funktionshinderspolitiska åtgärdsprogram 2022–2025 finns ökade kunskaper om jämställdhet och om våld mot personer med funktionsnedsättning med som åtgärder. En åtgärd är också lättläst information om vart våldsutsatta utsatta kan vända sig. En ny folkhälsostراتيجية 2023–2030 syftar till att "minska andelen våldsoffer i nära relationer under de senaste tolv månaderna".

3. Regeringen har 10.2. 2021 tillsatt en kommitté för implementering och uppföljning av Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet (Istanbulkonventionen) för tiden 2021–2023.

I kommittén ingår myndighetschefer (cheferna för polis, socialtjänst, hälso- och sjukvård) och representanter för arbetsplatser (kyrkan, ATV) som kommer i kontakt med våldsutsatta personer, samt jämställdhetsministern, social- och hälsovårdsministern och specialsakkunnig i jämställdhet på Ålands landskapsregering.

Kommitténs uppdrag:

- Kartlägga existerande rutiner, metoder och strukturer i den egna verksamheten för att förebygga och bekämpa alla former av våld i nära relationer som faller inom ramen för konventionen
- Utarbeta handlingsplan för den egna verksamheten
- Kartlägga behov av och vidta nödvändiga åtgärder för kompetenshöjande insatser för de yrkesgrupper som kommer i kontakt med brottsoffer och förövare gällande upptäckt, synliggörande och förebyggande åtgärder
- Samla in relevanta statistiska uppgifter om alla ärenden som faller inom ramen för Istanbulkonventionen
- Vidta relevanta åtgärder för myndighetssamverkan baserad på professionalitet och gemensam värdegrund för att möjliggöra en heltäckande och professionell hantering av våld i nära relationer

Att verka för att stöda arbetet för kvinnors egenmakt är en central del av kommitténs uppdrag.

Sedan 2022 är det möjligt för kvinnor som upplevt våld att få samtalsstöd kostnadsfritt via remiss från KST (kommunernas socialtjänst) på Åland.

5. Det finns planer på mera och uppdaterad information om våld i nära relationer på olika språk, kunskapshöjande insatser för dem som jobbar med särskilt utsatta etc. Ålands landskapsregering finansierar informationscentret Kompassen, som ger inflyttade information på olika språk, bland annat finns kort information om skyddshemmet på olika språk. Kommuner kan också anlita samhälls- och hälsokommunikatörer på flertal språk, som ska kunna berätta om Ålands jämställdhetspolitik och vilket stöd som finns för våld i nära relationer.

DEL II

9 (a) Ålands landskapsregering ordnar kunskapshöjande utbildningar och fortbildningar i jämställdhet. Under 2019–2023 har projekt finansierats av Ålands landskapsregering för att arbeta särskilt med aktörer inom fritidssektorn för att motverka skadliga könsstereotyper och normer. Projekten "En jämställd vardag fri från sexualiserat våld" och projektet "Unga-Jämställd skola och fritid" fortgick i samarbete med fritidssektorn. Projekten har resulterat i metoder, mallar och checklistor för att stärka arbetet mot sexualiserat våld bland barn och unga, inom föreningslivet, tredje sektorn och skola/omsorg.

Könsuppdelad statistik, fakta och kunskap produceras årligen på Åland för att belysa ojämställda livsvillkor för kvinnor och män, flickor och pojkar.

Under 2022 genomfördes en utbildning för förvaltningen i jämställdhetsintegrering.

(b) År 2020 gjordes en kvalitativ undersökning på landskapsregeringens beställning om *sexualiserat våld, våld från föräldrar och psykisk ohälsa bland unga på Åland* ([Utsatthetens bredd och djup | Ålands landskapsregering \(regeringen.ax\)](#)).

Fortbildningstillfällen ordnas med jämna mellanrum om våld i nära relationer, även med beaktande av kvinnor i särskilt utsatta situationer, ur intersektionellt perspektiv.

(c) utbildning om maskulinitetsnormer ordnas med jämna mellanrum. Män och pojkar anses ha ett stort ansvar att också vara delaktiga och ta ansvar för att våldet ska upphöra. Jämställdhetsbonus har införts inför valet 2023, som ger partier en belöning för jämställda kandidatlistor.

10. (a) I den övergripande läroplanen står det att skolan ska arbeta "normmedvetet för jämlikhet, likabehandling, rättvisa och jämställdhet". Jämställdhets- och hbtqia-frågor inkluderas i större utsträckning än tidigare. Sexualundervisningen har också gjorts om och innehåller fler jämställdhetsfrågor än tidigare.

I den nya läroplanen för skolan (sedan 2021) är jämställdhet, jämlikhet och demokrati centrala mål. Skolan ska arbeta normmedvetet. Ett genusperspektiv ska beaktas i all undervisning. Sexualundervisningen har också gjorts om och innehåller fler ämnen som HBTQIA+, personlig integritet, respekt, sexualbrott och sexuella rättigheter.

Projektet *Stopp! Min kropp!* arrangeras av Rädda Barnen på Åland, för intresserade skolor, och handlar om att barn i grundskolan under en vecka får lära sig om samtycke och sexuell integritet.

(c) Rädda Barnen arbetar sedan år 2007 med att främja en sund och säker internet- och medieanvändning för barn och unga genom verksamheten Barnens internet. Här ingår utbildning i nätmobbning, näthat och porr osv.

(d) fortbildning för lärare i jämställd undervisning, inklusive studiematerial, har hållits.

12. Nej. Specialsakkunnig i jämställdhet är inte konsulterad för utbildningar på området.

13. Alternativ till Våld (ATV) har funnits på Åland sedan 2002 och är ett terapeutiskt behandlingsprogram för män med en aggressions- och våldsprblematik gentemot sin kvinnliga partner. Alternativ till Våld – Ålandsprojektet – har utvecklats i samarbete med Alternativ til Vold i Norge. Initiativet till projektet togs på högsta nivå utanför kriminalvården, det vill säga av dåvarande Ålands landskapsstyrelse, jämställdhetsdelegationen och referensgruppen för Kvinnofrid.

14 (a). Sedan start och fram till 2020 har 74 klienter tagit kontakt. Avslutade 2020 tills nu är 25 klienter, avhopp 10 och i behandling 5 klienter. Detta innebär att en kontinuerlig gruppverksamhet existerat i 20 år. Landskapsregeringen har regelbundet reklam i lokala medier samt att information om ATV finns på berörda myndigheters hemsidor. Kontakt med ATV har i huvudsak tagits av klienten själv eller genom hänvisning från myndigheter (främst sociala myndigheter, barnskyddet) eller övriga instanser så som (Folkhälsans familjerådgivning). Dock har hänvisningar från myndigheter och övriga instanser minskat under tid och kan sägas vara obefintlig idag.

(b) Metoden följer Alternativ til Volds arbete i Norge och är beprövad. Kvalitetssäkring av projektet har utgjorts av Alternativ til Vold, Norge, som ansvarat för grundläggande utbildning, handledning till gruppledarna samt kompetensutveckling.

(c) Socialtjänsten och hälso- och sjukvården har säkerhetsplaner, det är dock osäkert i vilken utsträckning de används.

(d) En utredning om ATV har gjorts 2023 som används som kunskapsunderlag för att underlätta politiska beslut gällande framtiden på Åland för Alternativ till Våld's verksamhet. Fokus har varit på den egna verksamhetens samarbete med ATV samt förslag och önskemål om framtida samverkans och samarbetsformer.

18. Det finns skyddshem, terapeutiskt stöd, vägledning vid kontakt med socialtjänst och hälso- och sjukvård, samtalslinjen Kvinnofridslinjen.

19. För att identifiera utsatta patienter har systematisk screening genom att fråga om våld, införts på utvalda kliniker inom ÅHS. Ålands hälso- och sjukvård har en handlingsplan för våld i nära relationer, blanketter med frågor för screening samt blankett för säkerhetsplan. Dessa är ännu under implementering.

20. (a) ja (b) ja (c) ja (d) ja (e) ja (f) ja

21. Vid sexualbrott har ÅHS sen tidigare en handlingsplan med material för dokumentation av skador. I den ingår att den våldsutsatta uppmanas till att göra polisanmälan och socialkuratorkontakt ordnas.

22. Alla har lika tillgång

23–24 Inga särskilda åtgärder

25. (a) finns ett skyddshem **(c)** samtalsstöd via remiss **(g)** Kvinnofridslinjen

26. Skyddshemmet, socialtjänsten och social- och hälsovården har anställda som handhar barn i behov av stöd, inklusive barn utsatta för våld. Dessutom finns brottsofferjouren som stöder barn.

27. Nej, inte på Åland

57. Fortbildning:

- Alla nyanställda inom socialt arbete ska genomgå Nationella centret för kvinnofrid (NCK) webbaserade utbildning om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Utbildningen är en grundläggande introduktionskurs och ger den nyanställda övergripande kunskaper i ämnet. Den nyanställda ska delta i utbildningen inom 6 månader från det att anställningsförhållandet inleddes.

- På Ålands hälso- och sjukvård planeras fortbildning på området.

- Ålands landskapsregering ordnar fortbildning i området mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer med ett par års mellanrum, riktat till alla som möter våldsutsatta flickor och kvinnor i sitt arbete.

Minister

Annika Hambrudd

Specialsakkunnig i jämställdhet

Kristin Mattsson

BILAGOR

2 st